

Z histórie Včelárskeho spolku v Senohrade

Získavaním medu sa zaoberali ne našom území už starí Slovania. Spočiatku med odobrali divo žijúcim včelám. Med a medovina boli odjakživa potravinou kráľov a slachty. O tom, že med bol žiadaný a dobre platený, svedčí aj zachované svedectvo v kronike včelárskeho spolku v Senohrade, kde istý včelár za ročný výnos medu kúpil jeden pár juncov.

Rozvoj včelárstva postupne vyžadoval určité organizovanie a združovanie, preto si včelári zakladali spolky.

Zásluhu na založení včelárskeho spolku v Senohrade majú dvaja mladí roľníci - Štefan Augustín a Jozef Augustín, ktorí videli, že včelárstvo starým spôsobom nemá budúcnosť, požiadali d.p. farára Ludovíta Šimutha, aby vyžiadal od Ústredia Včelárskych spolkov v Bratislave smernice na založenie takého spolku. Oficiálnym začiatkom činnosti Spolku včelárov Slovenska sa stal 6. apríl 1931. Prvé Valné zhromaždenie sa zišlo v budove ľudovej školy. Zahájil ho farár Ludovít Šimuth, ktorý prítomných obznamil, že stanovy spolku boli krajským úradom v Bratislave schválené a bolo určené členské v sume 60 korún.

Potom sa pristúpilo k voľbe členov výboru. Za predsedu bol zvolený František Machovič, notár v Litave, podpredseda Štefan Augustín, roľník v Senohrade, pokladník Juraj Krížan, roľník v Senohrade. Pri tejto príležitosti vyzbieral pokladník členské príspevky v sume 485 korún. Do spolku sa postupne pridávali včelári z Lackova, Litavy, Trpína, Cerová a Dačovho Lomu.

Podľa zachovaných zápisov so schôdzi tohto spolku sa dozvedáme, že aj vtedajší včelári si rozširovali svoje vedomosti a poznatky o včelách prostredníctvom školení. Prednášať chodili učitelia včelárstva z Pliešovíc a zo Zvolena. Záujem o získavanie vedomostí o živote včiel dokazujú zápisnice z rokov 1937 a 1939 o školení odchovu matiek. Činnosť spolku bola zameraná aj na uľahčenie práce so včelami. Spolok zakúpil platne na výrobu medzistenok, varák na získavanie včelieho vosku aj kanvy na med. Po založení družstevného cukrovaru v Topoľčanoch sa spolok stal jedným z jeho akcionárov, a na tomto základe tam za zvýhodnené ceny nakupoval cukor. V roku 1937 mal spolok už 32 členov a 170 včelstiev. Svoju činnosť úspešne rozvíjal až do povojnového obdobia. Posledná zápisnica je z 8. septembra 1945. Na tomto zhromaždení sa prečítali nové stanovy U.S.V. a zvolil sa nový výbor. Predsedom sa stal Ján Augustín, podpredsedom Michal Čtery.

O ďalšom smerovaní a činnosti spolku sa písomné doklady nezachovali. Administratíva sa presunula do Krupiny na výbor Slovenského zväzu včelárov. Senohradských včelárov vo výbere zastupoval Jozef Kudláč.

Včelárstvo v Senohrade však nezahynulo. S rozvojom techniky na JRD začali včelári chodiť za včelou pastvou na kočovku. Najviac na agát do okresu Veľký Krτίš, ale aj na

malinu do Javoria, alebo medovicu na Pofanu. Včelárstvo už nebolo len záľubou alebo koníčkom, ale aj zdrojom príjmov. Včelári začali rozširovať svoje včelstvá a namiesto pevných včelínov si vyrábali kočovné vozy, ktoré im pri kočovkách uľahčovali presuny. Zvyšovanie počtu včelích rodín a tým aj zvyšovanie nákladov na ich chov včelárov nútil hľadať zdroje včeljej pastvy aj mimo svojho bydliska. Intenzifikáciou poľnohospodárskej výroby a seľovaním poľí do väčších celkov, prichádzali včely o miestny zdroj potraviny. Hlavne o kvet maliny, černice, ovocné i divo rastúce stromy. Každoročne sa na kočovku za agátom vyberie asi dvadsať včelárov. Z dôvodu zákonov a nariadení obmedzujúcich presuny kočovných zariadení, ale aj vysokých nákladov na presun včelári vypustili cesty do pohoria Polana aj Javorie.

Po roku 1989 nastali zmeny v celej spoločnosti. Našli sa včelári, ktorí si pamätali Spolok včelárov Slovenska s predvojnového obdobia a snažili sa obnoviť jeho činnosť ako protipól centrálného Slovenského zväzu včelárov.

Dňa 18. novembra 1990 sa v kultúrnom dome v Lackove zišlo 36 včelárov zo Senohradu, Lackova, Litavy, Horných Mladoníc, Dačovho Lomu a zo Sucháňa. Na tomto stretnutí sa obnovil Spolok včelárov Slovenska. V januári 1991 mal spolok 68 členov, ktorí vlastnil 964 včelstiev. Do výboru spolku boli zvolení: predseda Pavol Ivančík, podpredseda Jozef Kudláč, tajomník Ján Penička, pokladník Ján Turan, zdravotník Ján Popálený, predseda reviz. komisie Pavol Vician

Činnosť spolku sa od začiatku zameriavala na zvyšovanie odbornej spôsobilosti včelárov, a to organizovaním školení a zájazdov, s cieľom zorientovať sa vo včelárstve, ale aj na nákup lacnejšieho cukru na zakrmovanie, na zabezpečenie liečiv, na výškolenie včelárov za pomocníkov veterinárnych lekárov.

V roku 1997 odstúpil z funkcie predsedu Pavol Ivančík a za predsedu bol zvolený priateľ Pavel Valach, ktorý funkciu predsedu vykonáva dodnes. Od obnovenia spolku v roku 1990 sa včelári okrem výrobných schôdzi stretávajú raz do roka na včelárskej nedeli. To je príležitosť stretnúť sa s priateľmi, vypočuť si pozvaných hostí, najmä ich odborné prednášky, ale sa aj pobaviť pri gulášoch a pri vínu. V súčasnosti má spolok 44 členov a 868 včelstiev. Oproti rokom 2000 až 2004 bolo v spolku vyše 60 včelárov, čo je o tretinu menej. Potešujúce je len to, že počet včelstiev príliš neklesol. Smutné je, že od roku 1990 navždy naše rady opustilo 44 včelárov a z rôznych príčin prestalo včeláriť okolo 20 ľudí. To je akoby celý spolok. Napriek tomu som si istý, že tento spolok prežije, že sa nájdu ďalší, ktorí sa budú touto ušľachtilou záľubou zaoberať.

Že nie je všetko v rukách a možnostiach včelára, ale výsledok je závislý aj od zdra-

votného stavu včiel a aj od počasia sme zistili v minulom roku. Rok 2010 bol ku včelám a včelárom veľmi nevdaný. Silné dažďe a chlad zavinili, že produkcia medu bola 9 ton zatiaľ čo v roku 2009 až 22 ton. Výrečným znakom nízkej produkcie bolo aj to, že koncom roka už skoro žiadne včelár nemal med na predaj. Spolok kladie veľký dôraz na zdravotný stav včiel. Veľmi dobrá je spolupráca s veterinárnym lekárom a veterinárnou správou. Osemnást členom má poverenie robiť zdravotné prehliadky ostaným členom.

Je však smutné, že záujem o včelárstvo klesá. Je málo mladých, ktorí majú aspoň čiastočný záujem venovať sa tejto činnosti. Dobrá spolupráca s miestnym poľnohospodárskym družstvom je užitočná pre obe strany. Družstvo včely pomáhajú zvyšovať výnosy, a naopak, družstvo pomáha včelárom technikovi pri premiestňovaní včelstiev. Musíme spoločne dúfať, že včelárstvo v Senohrade nezahynie ani v budúcnosti, a že to, čo naš predkovia pred 80 rokmi začali, sa bude rozvíjať aj v rokoch budúcnosti. Nemali by sme zabudnúť, ale s úctou spomínať na tých, ktorí včelám venovali celý život, ako boli priatelia: Jozef Simák, Štefan Augustín, Jozef Augustín, Jozef Kudláč, Ignác Kotruch, Juraj Krížan, Pavel Laučík, Michal Kotruch, Ján Mozofa, Ján Bielow, Pavel Vician, ale i žijúci Ján Jombík, Františka Petrovkinová, Ján Popálený, Pavel Kotruch, Jozef Poliak a ďalší, ktorí napriek vysokému veku sa tejto bohumilej činnosti venujú nadalej.

Celý priebeh ustanovujúceho zhromaždenia spolku je zachytený v tejto zápisnici

Zápisnica

napísaná 1. marca 1931 v Senohrade o ustanovujúcom zhromaždení Včelárskeho spolku, konanom v miestnosti rímsko katolíckej ľudovej školy v Senohrade. Prítomní boli d.p. farár Ludovít Šimuth, Štefan Augustín, Ján Skoda, Juraj Krížan, Ignác Kotruch, Jozef Simák, Matej Orem, Ondrej Popálený, Ján Gúten, Michal Kotruch, Juraj Slúčka, Jozef Bátovský, Michal Biely, Jozef Pavlík, Ján Popálený, Jozef Augustín. Zhromaždenie zahájil vzletnou rečou d.p. farár Ludovít Šimuth. Prečítal Stanovy spolku a vyzval prítomných, aby si zvolili dočasného predsedu a jednatela. Za predsedu bol zvolený Štefan Augustín roľník a za jednatela d.p. farár Šimuth. Prítomní sa jednohlasne uzniesli na založení Včelárskeho spolku v Senohrade. Bol prečítaný návrh Stanov, ktoré ustanovujúce Valné zhromaždenie prijalo a dohodli sa, predložiť ich vrchnostenskému schváleniu. Zhromaždenie sa jednohlasne uznieslo na tom, že vstúpi za členov Zemského ústredia včelárskych spolkov pre Slovensko v Bratislave.

V Senohrade 1. marca 1931

Ján Vidhold
predseda R SVS Senohrad